

Katalog doporučení

pro předškolní vzdělávání
pro statutární město
Chomutov

Katalog doporučení

pro předškolní vzdělávání
pro statutární město Chomutov

Obsah

Úvod	7
Předmluva	9
Výchozí stav	10
Sociálně vyloučené lokality	13
Popis plánování	16
Karty potřeb a opatření	18
Systémová komunikace	19
Sběr dat	24
Spolupráce s rodiči a dětmi	29
Dodatečné vzdělávací příležitosti	40
Fundraising a projektové poradenství	49

Autorka: Markéta Dolejší

Spolupracovali: Veronika Kamenická, Martin Kovalčík, Dana Konvalinková

Foto: Iva Zímová. Grafická úprava: Jiří Novák

Úvod

Katalog doporučení pro předškolní vzdělávání pro statutární město Chomutov je výstupem projektu „Pojďte do školky!“, který v letech 2013–2015 realizovala organizace Člověk v tísni, o. p. s., ve spolupráci s dalšími osmi partnerskými neziskovými organizacemi. Projekt probíhal v 16 městech (13 krajích) České republiky, konkrétně šlo o Bílín, Brno, Frýdek-Místek, Hradec Králové, Chomutov, Chrudim, Jihlavu, Kladno, Liberec, Olomouc, Plzeň, Rokycany, Sokolov, Tábor, Ústí nad Labem a Vsetín.

Cílem projektu byla podpora předškolního vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Důraz byl přitom kladen na děti, které vyrůstají v naprosto nevyhovujících podmínkách ubytoven či sociálně vyloučených lokalit. Právě tyto děti nejčastěji vypadávají ze systému předškolní přípravy a přitom ji potřebují nejvíce. Bez ní vstupují na základní školu se značným hendikepem, stojí tak říkajíc na odlišné startovní čáře než jejich vrstevníci, a jejich šance na úspěch značně klesá. Kvalitní předškolní příprava může tento deficit vyrovnat a umožnit těmto dětem hladký nástup na základní školu.

Mezi klíčové aktivity projektu proto mimo jiné patřilo vytvoření a provoz nízkoprahových předškolních klubů. Tyto kluby jsou určeny pro děti ve věku od tří do sedmi let, které vyrůstají v prostředí sociálně vyloučených lokalit, a které se do klasických mateřských škol z různých důvodů nedostanou. Další klíčovou aktivitou projektu byla podpora systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v předškolním vzdělávání. Po celé České republice proběhlo 120 kurzů, kterými prošlo na 2 500 pedagogů. Jejich záměrem bylo zvýšit kompetence pro práci s dětmi se specifickými vzdělávacími potřebami. Třetím cílem projektu „Pojďte do školky!“ pak byla podpora úzké spolupráce školy s poskytovateli sociálně aktivizačních služeb. Záměrem této aktivity bylo vytvořit pro každé z měst do projektu zapojených lokální vzdělávací plán obsahující konkrétní návrhy, jejichž realizace v následujících letech bude napomáhat tomu, aby se předškolního vzdělávání účastnilo co nejvíce dětí, zejména z řad těch, které dosud z tohoto systému vypadávají. Katalog, který držíte v rukou je výstupem této aktivity pro město Chomutov.

Katalog doporučení pro předškolní vzdělávání pro statutární město Chomutov byl vypracován na přelomu let 2014 a 2015 pracovníci lokálních systémových změn chomutovské pobočky organizace Člověk v tísni, o. p. s., a byl pravidelně konzultován s vedoucí odboru školství.

Předmluva

Investovat do lidí se vyplácí v každém případě, pro investice do dětí to platí sedminásobně. Pokud chceme v dlouhodobém horizontu řešit problémy, jakými jsou vysoká nezaměstnanost, nízké dosažené vzdělání, ale také sociální soudržnost, musíme se důkladně zaměřit na podporu předškolního vzdělávání a základního školství, které zásadním způsobem předurčují vzdělávací a zaměstnaneckou kariéru budoucí generace.

Společným cílem všech školských zařízení, jejich zřizovatelů a dalších partnerů pak má být vytvoření podmínek, které umožní dosáhnout toho nejlepšího, co v každém dítěti je a to bez ohledu na jeho aktuální startovací čáru. Ani sociální situace žáka by tak neměla napříště určovat délku a úspěšnost jeho „vzdělávací kariéry“.

Únorová novela školského zákona tímto krokem vykročila, nadále však platí, že i na úrovni obce a konkrétních zařízení byly a jsou nyní možnosti toto snažení významně podpořit. Například v rámci fungujícího setkávání zástupců škol bude dobré připravit potřebné projektové záměry, kterými bude možné se ucházet o finanční prostředky z Operačního programu výzkum, vývoj a vzdělávání a pro který byly vyčleněny téměř tři miliardy korun.

Jako důležitý příspěvek do diskuse o prioritách a možnostech jak podpořit učitele v jejich poslání považuji „Katalog doporučení pro předškolní vzdělávání statutárního města Chomutova“, který byl zpracován v rámci projektu organizace Člověk v tísni, o. p. s. V souladu se závěry plánu lze sběr a analýzu dat považovat za základ, rozšíření platformy setkávání a pomoc s přípravou dohodnutých projektů jako prostředek a rozvoj spolupráce s rodiči jako podmínku pro zaujetí dalších dětí z odhadovaného počtu „300 v rozmezí 3–6 let potenciálně ohrožených budoucím školním neúspěchem z důvodu neúčasti v systému předškolního vzdělávání“.

O dalších možnostech a návrzích bude doufám co nevidět diskutováno, a co nejdříve budou závěry široké diskuse předloženy do Rady města, která školy jako místa překonávání všech možných handicapů v rámci svých možností podpoří.

Mgr. Karel Straka
(člen zastupitelstva města Chomutov)

Výchozí stav

Chomutov se nachází cca 49 km jihozápadně od Ústí nad Labem. Od 1. 7. 2006 je statutárním městem a svým umístěním spadá pod Ústecký kraj. K 1. 1. 2013 měl Chomutov dle Českého statistického úřadu 49 187 obyvatel s průměrným věkem 40,9 let. Od roku 1990 aktualizuje odbor školství populační křivku města Chomutova a každý rok zaznamenává počet narozených dětí s trvalým pobytem v Chomutově. Chomutov je obec s rozšířenou působností (ORP), do jejíhož správního území spadá 1 obec s pověřeným obecním úřadem Jirkov a dalších 23 obcí.

Strategické dokumenty

Mezi základní strategické dokumenty města Chomutova patří Koncepce rodinné politiky statutárního města Chomutova, Koncepce sociální politiky statutárního města Chomutova se zaměřením na sociální začleňování, Rámcová strategie rozvoje města Chomutova či Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy a podpory zaměstnanosti na území města Chomutova do roku 2020, který se problematikou škol zabývá nejvíce.

Odbor školství města Chomutova

Odbor školství má v současné době 5 zaměstnanců včetně vedoucí odboru a sídlí v samostatné budově na adrese: Táboritská 155. Odbor vykonává činnosti v rámci samostatné i přenesené působnosti obce, kromě toho zajišťuje chod pracovní skupiny Vzdělanost Chomutovského partnerství, pracovní skupiny Links, pracovní skupiny Komise pro podporu občanských aktivit a chod Výboru pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost.

Mateřské školy ORP Chomutov

Mateřská škola Chomutov je příspěvková organizace, kterou zřídilo město Chomutov dne 1. 1. 2003 sloučením 15 mateřských škol do jednoho právního subjektu. V současné době pod Mateřskou školu Chomutov spadá 13 mateřských škol. V Chomutově dále funguje Základní škola speciální a Mateřské škola Palachova a Základní škola a Mateřská škola 17. listopadu.

Celková kapacita mateřských škol v ORP Chomutov je dle odboru školství 2 706 dětí, přičemž obsazenost těchto mateřských škol byla ve školním roce 2012/2013 97,56 %.

ORP Chomutov má také své soukromé mateřské školy: Základní škola a Mateřská škola Duhová cesta, s. r. o. v Chomutově, Montessori – rodinná a mateřská škola, o. p. s. v Chomutově, Základní a Mateřská škola Nelumbo Education v Jirkově. 1. 1. 2003 vznikla sloučením 10 mateřských škol příspěvková organizace Mateřská škola Jirkov, která v současné době sdružuje 9 mateřských škol. Mateřské školy se nachází také v Březnu, Černovicích, Droužkovicích, Hoře sv. Šebestiána, Hrušovanech, Nezabylicích, Spořicích, Strupčicích, Údlicích, Vysoké Peci a Zelené.

Celková kapacita mateřských škol v ORP Chomutov je dle odboru školství 2 706 dětí, přičemž obsazenost těchto mateřských škol byla ve školním roce 2012/2013 97,56 %.

Přípravné třídy ORP Chomutov

K listopadu 2014 v Chomutově existuje 5 přípravných tříd (3 při Základní a Mateřské škole 17. listopadu, 1 při Základní škole Zahradní, 1 při Základní škole Písečná). Přípravná třída funguje také v Jirkově při Základní škole Nerudova.

Klub předškolního vzdělávání – Člověk v tísni, o. p. s.

Klub předškolního vzdělávání funguje v Chomutově od roku 2012 nikoliv jako náhrada mateřských škol, ale jako jejich doplnění. Díky menšímu množství dětí, které do klubu docházejí (max. 10 dětí na skupinu) je zde umožněn individuálnější přístup k dětem i jejich rodičům. Cílovou skupinou jsou děti předškolní věku od 3 do 7 let, přičemž se jedná zejména o děti vyrůstající v sociálně znevýhodněném prostředí, děti se specifickými vzdělávacími potřebami či děti, kterým z jiných důvodů může docházka do klubu prospět. Pracovnice klubu je proškolená v metodě Grunnlaget, kterou při práci s dětmi hojně využívá. Klub se zaměřuje i na přípravu dětí k zápisům do základních škol, pokud děti nezačnou navštěvovat mateřskou školu či přípravnou třídu.

Porady vedení a ředitelů

Minimálně jednou do roka se konají tzv. „porady vedení“, na které jsou pozváni vedoucí odboru školství, vedoucí odboru sociálních věcí, výchovní poradci, metodici škol a řeší nastavení (nejen) školských služeb.

Přibližně 1 x měsíčně se realizují neoficiální „porady ředitelů“. Jedná se o setkání ředitelů a ředitelek základních škol, Mateřské školy Chomutov, odboru školství a dalších pozvaných hostů. Na těchto setkáních se sdílejí zkušenosti, novinky a předávají informace.

Nedávno byl také nastaven nový systém spolupráce škol a oddělení sociálně právní ochrany dětí. Když ve škole nastane jakýkoliv problém (s rodinou, s docházkou, s chováním), který přesahuje běžnou mez, kontaktuje škola toto oddělení. Změna se dotýká zejména hlášení neomluvených hodin, kdy se již nečeká do zákonem daného množství zameškaných hodin, ale oddělení je informováno dříve a je tedy možné problém i dříve řešit.

K předávání informací dochází také na pracovních skupinách v rámci Chomutovského partnerství.

Sociálně vyloučené lokality

Kde hledat v Chomutově děti, které nejsnadněji vypadávají z předškolního vzdělávání? Odpovědí může být „Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti“ (GAC, 2006). Od té doby se však mnohé změnilo. V době, kdy byla analýza vytvořena, existovalo ve městě několik sociálně vyloučených lokalit, přičemž mezi nejznámějšími patřily Kadaňská, Dukelská, Dostojevského a Písečná. První tři se nacházejí v docházkové vzdálenosti od centra města, poslední je součástí stejnojmenného sídliště. Sociálně vyloučená lokalita Dostojevského v současnosti již neexistuje, domy jsou nyní zpevněné, zrekonstruované, zatím zde však nikdo nebydlí.

Dalším dokumentem, který může dát základní přehled o tom, kde hledat nejohroženější děti, je „Analýza rizikových lokalit v Chomutově“, kterou v březnu 2012 provedl Odbor sociálních věcí města Chomutova ve spolupráci s Městskou policií. Hlavním cílem analýzy bylo zmapovat rizikové objekty: panelové, obytné a rodinné domy a následně do lokalit s „rizikovými objekty“ zaměřit terénní sociální práci ve formě realizace preventivních aktivit a dalších opatření.

Město si stanovilo kritérium určení lokality s „rizikovými objekty“ jako panelové a obytné domy, kde více než 20 % obyvatel pobírá dávky hmotné nouze. Při tvorbě analýzy byl tak Chomutov rozdělen do 10 obvodů odpovídajících obvodům terénních sociálních pracovníků odboru sociálních věcí. Město v rámci analýzy nestanovilo, jaké aktuální sociálně vyloučené lokality v obci jsou, ale zaměřilo se na konkrétní domy, přičemž tam, kde je více jak 20 % obyvatel pobírajících dávky hmotné nouze, navyšuje terénní sociální práci.

Výsledky analýzy rizikových lokalit v Chomutově (zdroj: odbor sociálních věcí)

Lokalita	Domy		Vlastníci					Počet osob pobírajících dávky HN
	Panelákové, obytné	Rodinné	SVJ	Soukr. vlast.	CHB	SBD	Bytové družstvo CASA	
Okolí nemocnice	12	1	3	9	1			326
Střed města	11		5	4	2			500
Černý vrch, Domovina	6	1	1	3	2	1		76
Sídlíště Jitřenka	1			1				10
Sídlíště Severka a ul. Za Zborovskou	5	1		1	5			63
Sídlíště Březenecká	6		5				1	203
Sídlíště Kamenná	7		6			1		134
Sídlíště Zahradní	5		4			1		100
Sídlíště Písečná	3		2			1		184
Celkem Chomutov	56	3	26	18	10	4	1	1596

V současné době (rok 2015) se ve městě objevil trend přesunu lidí s nižšími příjmy do periferní sídlíštní zástavby. Sociálně vyloučené lokality tak, jak jsme je znali dříve, ve městě pomalu mizí, vzniká však hrozba kumulace jevů souvisejících s chudobou právě v oblasti na sebe navazujících sídlíšť (vandalství, drogové a jiné závislosti, krádeže, přepadení apod.). Původně se jednalo „pouze“ o oblast sídlíště Písečné a Kamenná, nyní se však situace začíná týkat i dříve bezproblémové oblasti v okolí sídlíště Březenecká, která je centru města nejbližší. Stěhování nízkopříjmové části obyvatel na sídlíště částečně souvisí s nabídkou soukromých majitelů bytů a panelových domů, kteří jsou někdy i bez nutnosti kauce ochotni byty pronajmout. Platbu za poskytnutí ubytování mají částečně zajištěnou stejně jako majitelé ubytoven z doplateků na bydlení.

Lze předpokládat, že se běžná populace Chomutova bude nadále z periferních sídlíšť stěhovat do lukrativnějších lokalit. Lidově řečeno: kdo má peníze na to bydlet jinde, z těchto sídlíšť odchází. Tomu odpovídá i nižší cena bytů na výše jmenovaných sídlíštích. Např.: byt 2 + 1 na sídlíšti Písečná v osobním vlastnictví lze v současnosti zakoupit za 220 000 Kč, stejně velký byt v lokalitě Bezručova poblíž centra města je momentálně nabízen na serveru Sreality.cz za 550 000 Kč, oba uváděny ve velmi dobrém stavu.

Kadaňská

Lokalitu tvoří ulice vedoucí z města na Kadaň. Momentálně jde o 1 cihlový dům a sociální byty bytového družstva. V domě je obsazeno 9 z 12 bytů, žije zde 22 lidí, z toho cca 13 dětí. V rámci sociálních bytů v Kadaňské nyní bydlí 22 lidí. Lokalita prochází výraznou změnou,

opravují se zde okolní cihlové domy, lze předpokládat, že se do budoucna stane žádaným místem k bydlení. Problémem lokality byla v minulosti zejména prostituce, situace se v tomto ohledu zlepšuje.

Dukelská

Dukelská ulice je dlouhodobě existující lokalitou vzniklou řízeným sestěhováním obyvatel. Domy původně sloužily jako ubytovna pro zaměstnance místní továrny. V letech 1991–1992 sem byly vystěhovány první romské rodiny, které měly dluhy na nájemném v městských bytech. Na počátku roku 2015 byla již většina obyvatel z lokality vystěhována, z důvodu vzniklých dluhů (zejména za vodu). Město zde zvažuje vystavět hygienické centrum s noclehárnou či sociální byty.

Bělohorská

Počet obyvatel v lokalitě Bělohorská se v současnosti také hodně snížil. Většina rodin se z domu vystěhovala, na začátku roku 2015 zde byly obsazeny zhruba dvě bytové jednotky. Lokalita se nachází poblíž nemocnice, okolní domy se pozvolna opravují, lze zde předpokládat podobný vývoj jako na Kadaňské, tj. tato část města se stává oblíbeným místem k bydlení.

Vodní

Nejde o typickou sociálně vyloučenou lokalitu, ale o řadový dům soukromého majitele pana Jiřího Mikše, obývaný lidmi s podobnými problémy jako je nezaměstnanost, předluženost apod. Dům má 10 bytových jednotek, aktuálně zde žije 35 lidí. Lokalita se nachází v docházkové vzdálenosti od centra města.

Ubytovna Tovární

Ubytovna se nachází v docházkové vzdálenosti od centra města. Ubytovnu vlastní soukromý majitel pan Pavel Suk. Jedná se o dvě budovy s 55 pokoji a 110 lůžky. Na ubytovně mohou žít jednotlivci i celé rodiny. V současnosti je kapacita plně obsazena z toho cca 30 dětmi. Řada dětí z této ubytovny v současné době dochází do klubu předškolního vzdělávání Džanel.

Motel Papilio

Motel Papilio se nachází na kraji města poblíž výjezdu na Prahu. Motel vlastní soukromý majitel pan Jiří Mikš. V motelu mohou žít jednotlivci i celé rodiny. Momentálně je zde ubytováno 39 osob pobírajících dávky hmotné nouze, 3 děti a 9 osob zaměstnaných.

Ubytovna Dům sv. Alžběty

Ubytovna funguje od konce minulého roku, momentálně je povolena kapacita cca 70 lidí. Lokalita je v docházkové vzdálenosti od centra města a tvoří tak 3. významnou ubytovnu v této oblasti. (Dům sv. Alžběty, Tovární, Papillio) Bydlí zde jednotlivci i rodiny s dětmi, kapacita je obsazena.

Popis plánování

Ve většině měst, kde byl projekt „Pojďte do školky!“ realizován, probíhalo plánování navrhovaných opatření prostřednictvím pracovních skupin. V Chomutově nebyla však založena nová pracovní skupina z důvodu přetížení několika aktivních účastníků a účastnic již zaběhlých platform setkávání (pracovní skupiny Chomutovského partnerství, Partnerství pro rodinu, komunitního plánování atd.).

V době vzniku tohoto Katalogu působil Chomutov v oblasti pracovních skupin poněkud přesyceně. Od ledna 2010 spolupracovala s Chomutovem Agentura pro sociální začleňování, spolupráce s městem však byla předčasně ukončena v roce 2012 poté, kdy město nepřijalo navrhovaný agenturní strategický plán. Pracovní skupiny vzniklé za doby existence Lokálního partnerství Chomutov se transformovaly v tzv. Chomutovské partnerství. V rámci tohoto partnerství vznikla také pracovní skupina Vzdělanost, která má k oblasti výchovy a vzdělávání nejbližší. Paralelně s těmito skupinami ve městě probíhalo setkávání v rámci komunitního plánování, dále pracovní setkání Partnerství pro rodinu, pracovní skupiny scházející se k aktualizaci rámcové strategie rozvoje města atd., přičemž členská základna pracovních skupin se do velké míry opakovala a prolínala.

Zhruba 300 dětí s trvalým pobytem v Chomutově neabsolvuje žádnou formu předškolního vzdělávání. Tyto děti jsou potencionálně ohroženy budoucím školním neúspěchem.

Tento stav mohl přispět k únavě zúčastněných a vzrůstu nedůvěry v reálnou změnu. Z tohoto důvodu byla opatření konzultována spíše formou individuálních rozhovorů a to zejména s vedoucí odboru školství, vedoucí odboru sociálních věcí a v neposlední řadě také s ředitelkou městské příspěvkové organizace Mateřská škola Chomutov, jež zaštiťuje celkem 14 mateřských škol.

Pilotní odborný odhad počtu dětí nezapojených do předškolního vzdělávání

Na přelomu listopadu a prosince 2013 byl také odboru školství předán výsledek pilotního odborného odhadu počtu dětí nezapojených v Chomutově do předškolního vzdělávání. Dle Českého statistického úřadu se v Chomutově v rozmezí let 2007–2010 celkem narodilo 2 309 dětí, z populační křivky města Chomutova je zjevné, že z toho 2 234 dětí bylo s trvalým pobytem v Chomutově. Jedná se o děti, jež se na podzim roku 2013 nacházely ve věkovém rozmezí 3–6 let. Aktuální naplněnost mateřských škol (včetně soukromých), přípravných tříd a předškolního klubu v Chomutově byla k listopadu 2013 1 623 dětí. Z aktuální naplněnosti zařízení se muselo odečíst 133 dětí mladších 3 let, které navštěvovaly mateřské školy a přičíst 443 dětí, kterým bylo 6 let a navštěvovaly v té době první

třídy. Tímto způsobem se dospělo k 1 993 dětem ve věku 3–6 let zařazených do předškolního či školního vzdělávání. Tuto množinu bylo třeba odečíst od počtu dětí narozených v Chomutově v letech 2007–2010. Výsledkem je 376 dětí nezařazeným do žádné formy předškolního vzdělávání, z toho 301 dětí s trvalým pobytem v Chomutově. Samozřejmě je třeba zvážit migraci obyvatel, i tak však lze předpokládat, že v Chomutově bylo koncem roku 2013 cca 300 dětí v rozmezí 3–6 let potenciálně ohrožených budoucím školním neúspěchem z důvodu neúčasti v systému předškolního vzdělávání.

Karty potřeb a opatření

Na následujících stránkách naleznete několik kapitol, které se skládají z tzv. „karet potřeb a opatření“. Karty vznikaly v průběhu realizace projektu „Pojďte do školky!“ pro potřebu tvorby konkrétních návrhů, jaké aktivity může v dalších letech město realizovat se záměrem zpřístupnit systém předškolního vzdělávání co největšímu počtu dětí. V první fázi plánování bylo určeno pět významných faktorů, které systém předškolního vzdělávání ovlivňují ve všech městech a obcích.

Pro přehlednost jednotlivých návrhů pro konkrétní města pak byl zvolen formát těchto karet potřeb, ve kterých jsou stručně u každého z pěti faktorů identifikovány základní potřeby, popsána současná situace ve městě a vize, čeho má být dosaženo. Na karty potřeb pak navazují karty popisující navrhovaná opatření, v nichž jsou navrhovány konkrétní činnosti vedoucí k určeným cílům, postupy, realizátoři aktivit.

Karty potřeb a opatření se věnují těmto pěti faktorům ovlivňujícím situaci v předškolním vzdělávání:

- **systémová komunikace** – věnuje se zapojení jednotlivých aktérů do komunikace a výměny informací
- **sběr dat** – navrhuje způsob, jak zjistit alespoň přibližný počet dětí, které vypadávají ze systému předškolní výchovy
- **spolupráce s rodiči a dětmi** – apeluje na zapojení rodičů, kteří tvoří důležitou součást předškolní výchovy
- **dodatečné vzdělávací příležitosti** – popisuje, jak je možné využívat dalších alternativních zařízení, která poskytují dětem předškolní přípravu v případě, že tyto děti nenavštěvují běžnou mateřskou školu či přípravný ročník
- **fundraising a projektové poradenství** – věnuje se možnostem získávání finančních prostředků, které by bylo možné investovat do posílení předškolní výchovy

Všechna tato navrhovaná opatření, v této publikaci ve formě doporučení, by mohla do budoucna sloužit jako inspirace při snaze zapojit do předškolního vzdělávání v Chomutově i ty děti, které na něj v současnosti nedosáhnou.

Navrhovaná doporučení, s výjimkou „fundraisingu a projektového poradenství“, nejsou finančně náročná a vychází zejména z osobní aktivity místních významných aktérů (odbor školství, odbor sociálních věcí, vedení základních a mateřských škol, lokálních NNO, PPP, SVP apod.).

Systémová komunikace

Systémovou komunikací rozumíme proces, který je založen na řízené a pravidelné komunikaci mezi zástupci zřizovatelů škol (školských odborů, sociálního odboru), vedením mateřských a základních škol a nestátních neziskových organizací. Cílem je zajistit spolupráci všech, kteří jsou v daném městě aktéry vzdělávacího procesu a výsledkem této spolupráce by mělo být jednak vytváření dlouhodobé koncepce vzdělávání daného města či obce, jednak zaměření se na řešení aktuálních problémů, zejména s ohledem na realizaci opatření napomáhajících k podpoře vzdělávání u dětí a to jak předškolního, tak školního věku.

Pro potřeby tohoto materiálu hovoříme zejména o vzdělávání předškolním. Cílem aktivit navrhované platformy proto bude zejména včasné vyhledávání dětí, které podporu v předškolním věku budou potřebovat a průběžná podpora a dohled nad realizací opatření, která situaci v předškolním vzdělávání v daném městě či obci řeší.

Doporučení se zaměřuje na již fungující pracovní skupinu Vzdělanost Chomutovského partnerství. Skupina se v současné době schází nepravidelně a jejími členy nejsou zástupci mateřských škol. Během tvorby této karty vznikl také nápad oživit program pracovních skupin tak, aby jej postupně připravovali jednotliví členové a členky a zodpovědnost za kvalitu jednání tak byla rovnoměrněji rozprostřena na celou členskou základnu.

Výchozí stav

Platformy setkávání vedení škol byly již řešeny v Plánu opatření pro základní školy statutárního města Chomutova. Mezi platformy, které se týkaly základních i mateřských škol byly v plánu řešeny porady vedení škol se zřizovatelem a pravidelná setkání vedení škol v rámci ORP Chomutov. V současné době ve městě funguje také pracovní skupina Vzdělanost Chomutovského partnerství, které se však neúčastní zástupce z řad mateřských škol a školských zařízení. Organizaci i program pracovních skupin má na starost vedoucí odboru školství.

Potřeby

- Zdokonalit již fungující systém setkávání pracovní skupiny Vzdělanost Chomutovského partnerství v oblasti pravidelnosti setkávání a možnosti tato setkání dopředu termínovat (např. ročně se budou konat 4 setkání pracovní skupiny Vzdělanost, vždy 3. čtvrtek v měsíci).
- Zajistit na pracovní skupině Vzdělanost účast zástupce z řad mateřských škol a zástupce z řad školských zařízení.
- Rozprostřít odpovědnost za program jednání na celou členskou základnu (o přípravu pracovní skupiny je možné se střídát).

Cílový stav

- Odbor školství organizuje setkání pracovní skupiny Vzdělanost Chomutovského partnerství. Tato setkání se konají pravidelně, v termínech, které jsou dopředu známy a tudíž s nimi všichni zúčastnění počítají při plánování jiných pracovních aktivit. Četnost setkání doporučena 1× 3 měsíce.
- Setkání pracovní skupiny Vzdělanost se účastní zástupce z řad mateřských škol a školských zařízení.
- Zvýšila se motivace členů a členek skupiny na setkání docházet a řešit aktuální témata týkající se vzdělávání.
- Členové a členky skupiny postupně připravují program setkání, dopředu si vždy určí, kdo připravuje program na další setkání.

Akce pro zavedení

- Zřizovatel je ztotožněn s navrženým opatřením a je ochoten zavést jej praxe.
- Odbor školství má stanoveny osoby, které za organizaci setkání pracovní skupiny zodpovídají, zhotovují zápisy ze setkání a zajišťují jejich rozeslání.
- Zřizovatel termínuje budoucí setkání formou lehce zapamatovatelného pravidla (např. třetí čtvrtek v měsíci).
- Na setkání pracovní skupiny jsou zváni i zástupci z řad pedagogů mateřských škol a školských zařízení.
- Program na pracovní skupinu připravují postupně její členové a členky.

Harmonogram

- na odboru školství stanovit odpovědné osoby za jednotlivá setkání – 6/2015
- dohodnout se na termínech setkání pro období 2015/2016 – 6/2015
- pozvat na další setkání pracovní skupiny vzdělanost také zástupce z řad pedagogů mateřských škol a školských zařízení – 6/2015
- první z členů/členek pracovní skupiny připraví program – 10/2015

Pracovní skupina vzdělanost – Chomutovské partnerství

Cíle činnosti	• Doplnit již fungující platformu setkávání pracovní skupiny vzdělanost o předem dané termíny, množství a náplň setkání. • Do práce skupiny zapojit zástupce z řad pedagogů mateřských škol a školských zařízení.
Kroky k naplnění cíle	• ztotožnění odboru školství a vedení města s navrhovaným doplněním již fungující platformy setkávání • jednání s vedením mateřských škol o účasti zástupce/zástupců z řad pedagogů mateřských škol na této pracovní skupině, oslovení zástupce z řad školského zařízení
Intervence k zajištění činnosti	• komunikace s vedením města a s vedením odboru školství • komunikace s vedením mateřských škol a oslovení školských zařízení • předání informací členům a členkám pracovní skupiny vzdělanost Chomutovského partnerství
Zahájení činnosti	Červen 2015
Harmonogram	• odbor školství má stanoveny odpovědné osoby za organizování pracovní skupiny vzdělanost – 6/2015 • zavést pravidelnost setkání pracovní skupiny vzdělanost, vytvořit harmonogram setkávání na období 2015/2016, dohodnout se na tom, kdy kdo připravuje program – 6/2015 • pozvat na další setkání pracovní skupiny vzdělanost zástupce z mateřských škol a školských zařízení – 6/2015 • přinášet na pracovní skupinu aktuální témata z oblasti vzdělávání a střídát se o program – 9/2015
Za činnost zodpovídá/ zajišťuje	Vedoucí odboru školství

Na činnosti spolupracuje	Členové a členky pracovní skupiny Vzdělanost Chomutovského partnerství
Předpokládaný rozpočet na činnost	Náklady pracovní skupiny se nenavýší.
Předpokládaná rizika	Potříže s dohodnutím pravidelného termínu setkávání a jeho dodržování. Nezájem mateřských škol a školských zařízení o účast na pracovní skupině. Neochota členů a členek spoluvytvářet program jednání.
Způsoby hodnocení kvality/efektivity	Výhody/nevýhody zavedení např. na rok dopředu daných termínů mohou po tomto období vyhodnotit všichni členové a členky skupiny.

Sběr dat

Funkční a propracovaný systém sběru a evidence dostupných dat v oblasti předškolního vzdělávání je jedním z nástrojů, díky němuž může mít město, ale též mateřské a základní školy či OSPOD informace o stavu předškolního vzdělávání ve městě, např. o naplněnosti mateřských škol, počtech dětí, které předčasně ukončí předškolní vzdělávání nebo se ho vůbec před nástupem do školy neúčastní, počtech dětí s odkladem školní docházky apod. Sběr a evidenci těchto dat by měl provádět pověřený pracovník města, nicméně podílet by se na něm měly i mateřské a základní školy, dětské lékaři, OSPOD, nevládní neziskové organizace apod. Získaná data mohou být využitelná jak v rámci přípravy projektových výzev, tak pro přímou práci s dětmi, zejména u alternativních forem předškolního vzdělávání (prevence, podchycení dětí, které předškolní přípravou neprocházejí).

Doporučení věnující se sběru dat vychází z pilotního odborného odhadu dětí nezapojených do žádné z forem předškolního vzdělávání. Výsledek tohoto odhadu je popsán již v předchozím textu a poskytuje jednu z cest, jak odborného odhadu poměrně jednoduše dosáhnout. Mezi děti nezapojené do předškolního vzdělávání samozřejmě můžou patřit i ty, které mají od svých rodičů plnohodnotnou předškolní přípravu, dá se však předpokládat, že takových dětí bude minimum.

Výchozí stav

Od roku 1999 odbor školství každý rok aktualizuje populační křivku dětí, které se v Chomutově narodí a mají zde trvalý pobyt. Odbor školství také pravidelně dostává od mateřských i základních škol v rámci ORP Chomutov informace o naplněnosti zařízení. Tato data pravidelně nezasílají pouze soukromé školy. Odbor v současné době disponuje daty z šetření pracovníce lokálních systémových změn z listopadu 2013, v němž je uveden odborný odhad počtu dětí nezapojených v Chomutově do předškolního vzdělávání, tedy zejména dětí, u nichž je zvýšené riziko budoucího školního neúspěchu.

Potřeby

- Nastavit jednotný sběr dat potřebných pro odborný odhad počtu dětí ohrožených školním neúspěchem.
- Využít získané informace se záměrem snížit v Chomutově počet dětí ohrožených budoucím školním neúspěchem.

Cílový stav

Odbor školství má nastaven jednotný sběr dat potřebných pro odborný odhad počtu dětí nezapojených do žádné formy předškolního vzdělávání. Jako návod, jak toho dosáhnout, využívá např. postup popsáný v šetření pracovníce lokálních systémových změn z listopadu 2013, jehož výsledek je uveden i v tomto Katalogu. Do pravidelného sběru dat se podařilo zapojit i soukromé školy. Odbor školství tak má možnost 1 x za rok zpracovat podklady od základních škol, mateřských škol a předškolního klubu Člověk v tísni, o. p. s., díky nimž dojde k odhadu počtu dětí nezapojených v Chomutově do předškolního vzdělávání. Získané informace město využívá se záměrem snížit tento počet v budoucích letech např. pro srovnání vývoje tohoto trendu ve městě s ohledem na naplněnost předškolních zařízení, jako součást situačních analýz v projektových žádostech apod. Díky spolupráci odboru školství s NNO, mateřskými a základními školami se počet dětí nezařazených do žádné formy předškolního vzdělávání v Chomutově snižuje.

Akce pro zavedení

- Seznámit odbor školství a vedení města s navrhovaným opatřením.
- Využít již pravidelně sbíraných dat od základních a mateřských škol jako podkladu pro výpočet odborného odhadu počtu dětí nezapojených do předškolního vzdělávání.
- Jednat se soukromými školami a požádat je o zaslání informací o naplněnosti jejich zařízení a věkové struktuře dětí.
- Stanovit na odboru školství osobu odpovědnou za zpracování odborného odhadu – doporučeno 1 x za rok (ideálně vždy k říjnu daného roku). Tato osoba bude odpovědná také za aktualizaci údajů o vývoji tohoto trendu ve městě.
- Vnímat získaná data jako podklad, jehož je možné využít ve snaze snížit počet dětí nezapojených do předškolního vzdělávání v Chomutově (např. jako součást situačních analýz do projektů, argument k posílení terénní práce odboru sociálních věcí i lokálních NNO před zápisy do mateřských škol, dokument umožňující srovnání naplněnosti mateřských škol, přípravných tříd, předškolních klubů a věkové struktury dětí, které do nich docházejí s věkovou strukturou dětí nezapojených do žádné formy předškolního vzdělávání apod.).

Harmonogram

- Jednat s odborem školství o navrhovaném opatření – 5/2015.
- Oslovit ředitele a ředitelky soukromých mateřských a základních škol s prosbou o zaslání těchto dat, vysvětlení důvodu – 6/2015.
- Zpracovat výchozí odborný odhad počtu dětí nezapojených do předškolního vzdělávání v Chomutově – 10/2015.
- Využívat výzev, současných zdrojů a spolupráce NNO, odboru sociálních věcí k co největší podpoře dětí nezapojených do žádné formy předškolního vzdělávání – průběžně.
- Zpracovat druhý odborný odhad dětí nezapojených do předškolního vzdělávání, srovnat vývoj s výsledky prvního odhadu – 10/2016.

Odborný odhad počtu dětí nezapojených do žádné z forem předškolního vzdělávání

Cíle činnosti

Cílem činnosti je sjednocení sběru dat k vytvoření odborného odhadu počtu dětí nezapojených v Chomutově do žádné formy předškolního vzdělávání. Zřizovatel takto 1 x ročně získá představu o počtu těchto dětí ve městě, bude moci sledovat vývoj tohoto fenoménu a pozitivně působit na snižování jeho výskytu. Zpracovaná data je možné také využívat při podávání žádostí o granty (např. jako součást tzv. situační analýzy).

Kroky k naplnění cíle

- Jednat s odborem školství o navrhovaném opatření.
- Oslovit vedení soukromých mateřských a základních škol o zaslání dat.
- Zpracovat výchozí odborný odhad počtu dětí nezapojených do předškolního vzdělávání.
- Využít dostupných prostředků ke snížení tohoto fenoménu.
- Zpracovat druhý odborný odhad včetně srovnání s prvním odhadem.

Intervence k zajištění činnosti

Jednání s:

- odborem školství
- vedením základních a mateřských škol

Zahájení činnosti

Květen 2015

Harmonogram

- představit opatření vedení města a odboru školství – 5/2015
- rozhodnout o typech sbíraných dat – 5/2015
- seznámit se záměrem vedení škol – 6/2015
- zavedení do praxe formou zaslání prvního sběru dat – 9–10/2015
- tvorba prvního odborného odhadu dětí nezapojených do předškolního vzdělávání – 10/2015

Za činnost zodpovídá/ zajišťuje	Odbor školství
Na činnosti spolupracuje	Odbor sociálních věcí, lokální NNO, základní školy, mateřské školy
Předpokládaný rozpočet na činnost	Opatření nevyžaduje žádnou významnou finanční podporu.
Předpokládaná rizika	Neztotožnění se s opatřením ze strany odboru sociálních věcí, mateřských či základních škol, NNO.
Způsoby hodnocení kvality/ efektivity	Zřizovatel může vyhodnotit úspěšnost této aktivity při konzultaci s vedením mateřských a základních škol, dále při aktualizaci odborného odhadu dětí nezapojených do předškolního vzdělávání v Chomutově.

Spolupráce s rodiči a dětmi

Zkušenosti z realizace projektu „Pojďte do školky!“ ukázaly, že velké množství dětí z cílové skupiny (děti vyrůstající v sociálně znevýhodněném či kulturně odlišném prostředí) ve městech do projektu zapojených mateřských škol či jiných předškolních zařízení nechodí. Nejčastějším argumentem, proč děti ze sociálně znevýhodněného prostředí tuto formu předškolního vzdělávání nevyužívají je – ze strany zástupců měst či pedagogů mateřských škol – názor, že rodiče těchto dětí zájem o předškolní vzdělávání nemají (není povinné) a pokud přeci jen děti do školky nechají zapsat, nejsou pak schopni bezproblémové systematické spolupráce a brzy docházku do školek ukončují.

Důvody, proč tyto děti do školek nechodí, však není možné pojmut takto zjednodušeně. Jde tu o řadu vzájemně se ovlivňujících faktorů a roli zde hraje jednak přístup školek (často například děti nepřijímají, neboť jejich matky jsou nezaměstnané, pečují doma o mladší sourozence a školky, které ve většině měst a obcí dosud nemají dostatečné capacity, dávají pak přednost zaměstnaným rodinám), jednak přístup rodičů, kteří sami předškolním vzděláváním neprošli a nejsou tak schopni docenit jeho důležitost při přípravě na povinnou školní docházku. Zároveň mnoho z nich má s naším vzdělávacím systémem spíše negativní zkušenost nebo přinejmenším nedůvěru k němu. Důvodem bývá i finanční situace rodin, poplatky na školné, stravné, případně i dopravu do školky. Pokud se navíc rodina potýká s existenčními problémy, špatnou sociální situací či patologickými jevy, není pro ni prioritou řešit nepovinné vzdělávání svých dětí.

Následující doporučení je tedy založené na posílení komunikace a spolupráce s rodiči s úmyslem podpořit zejména děti ohrožené budoucím školním neúspěchem, dětmi, které nikdy nenavštěvovaly žádnou z forem předškolního vzdělávání a nečiní tak ani po odkladu povinné školní docházky, či které absolvovaly pouze částečnou a nepravidelnou předškolní přípravu. Pozornost je zde zaměřena zejména na motivování rodičů s důrazem na význam předškolní přípravy jejich dětí a to nejlépe v běžných mateřských školách.

Výchozí stav

- Rodiče se o zápisech do mateřských škol zpravidla dovídají z webu města Chomutova, z webu základních a mateřských škol či přímo v mateřské škole. Informace o zápisech jsou vylepeny na některých veřejných místech. V některých případech informuje o zápisu do mateřské školy také pracovnice odboru sociálních věcí. Informováním rodičů o zápisech do mateřských škol se zabývají také některé lokální NNO.
- Přehled o počtu dětí s odkladem školní docházky má odbor školství, odbor sociálních věcí přehled o počtu těchto dětí nemá. V Chomutově není systémově řešeno, zda jsou děti, které před zápisem do ZŠ nenavštěvovaly žádnou formu předškolního vzdělávání, po odkladu do nějaké z forem předškolního vzdělávání zařazeny.
- V Chomutově existuje možnost odpuštění školného v mateřské škole v případech, že rodina žije z dávek hmotné nouze. Také je možné po dohodě s mateřskou školou dítě do školy přivést po snídani a odvést před obědem, díky čemuž je rodič povinen hradit pouze svačinu. Tato možnost však není v praxi příliš využívána.
- Po domluvě s mateřskou školou lze při nástupu dítěte do MŠ využít pobytu rodiče s dítětem v zařízení, pro jeho lepší adaptaci na docházku do MŠ.

Potřeby

- Zaměřit pozornost i na méně motivované rodiče, systémově je motivovat a podpořit v rozhodnutí zapojit děti do předškolního vzdělávání.
- Doplnit systém adaptačních nástrojů, které by pomohly všem rodičům překonávat počáteční obtíže spojené s nástupem dítěte do mateřské školy.
- Zajistit informovanost všech rodičů dětí předškolního věku o termínech zápisů do mateřských škol, o tom, jak postupovat a co vše k zápisu vzít, o výhodách a významu předškolního vzdělávání pro děti a jejich budoucnost.
- Vytvořit funkční systém podpory pro děti nezapojené do předškolního vzdělávání, které mají odklad školní docházky.

Cílový stav

Zvyšuje se počet rodičů, kteří mají zájem o předškolní vzdělávání svých dětí, zároveň ubývá v Chomutově dětí, které neprojdou žádnou z forem předškolního vzdělávání. Hodnota předškolního vzdělávání díky průběžné komunikaci v očích rodičů narůstá. Město Chomutov pravidelně komunikuje se zástupci všech relevantních subjektů v oblasti vzdělávání, a to buď individuálně, nebo pomocí pravidelných setkání pracovní skupiny Vzdělanost Chomutovského partnerství. Ve spolupráci s partnery odbor školství zpracovává a pravidelně aktualizuje nastavení systému cílené podpory pro rodiny, který zahrnuje:

- systém motivace a podpory rodin, kde by děti mohly být ohroženy školním neúspěchem, v oblasti předškolního vzdělávání,
- systém adaptačních nástrojů, které pomáhají všem rodičům v Chomutově překonávat počáteční obtíže spojené s nástupem do mateřské školy,
- systém podpory dětí nezařazených do žádné z forem předškolního vzdělávání, které mají odklad školní docházky.

Akce pro zavedení

- Seznámit odbor školství a odbor sociálních věcí s navrhovaným opatřením.
- Jednat o opatření s vedením mateřských škol.
- Požádat o podporu opatření lokální NNO.

Harmonogram

- vytvořit systém motivace a podpory rodin s dětmi ohrožených školním neúspěchem, např.: posílit terénní práci před zápisem do mateřských škol zejména v sociálně ohrožených lokalitách, nabídnout rodičům možnost doprovodu k zápisu do mateřské školy apod. – od 5/2015
- rozvíjet v mateřských školách adaptační nástroje, které pomáhají všem rodičům překonávat počáteční obtíže spojené s nástupem do mateřské školy – od 5/2015
- podpořit vznik systému podpory pro děti s odkladem školní docházky, zvyšovat pravděpodobnost docházky těchto dětí do předškolního zařízení zejména v případech, že před odkladem žádné nenavštěvovaly a snižovat tak opakování neúspěchu u zápisu do základní školy – od 5/2015

Propagace zápisu do mateřských škol v sociálně ohrožených lokalitách

Cíl činnosti	Zvýšit informovanost rodin (nejen v sociálně ohrožených lokalitách) o termínech zápisů do mateřských škol a významu předškolního vzdělávání pro jejich děti.
Kroky k naplnění cíle	• Posílit spolupráci odboru školství, odboru sociálních věcí, mateřských škol a lokálních NNO cca měsíc před termínem zápisu do mateřských škol, domluvit spolupráci na společném setkání. • Vytvořit leták se základními informacemi k zápisu do mateřských škol a s možnostmi řešení pro rodiny žijící z dávek hmotné nouze. • Dohodnout lokality, na něž se informační akce bude vztahovat. • Zesílit terénní práci v těchto lokalitách a intenzivně informovat rodiny o zápisech do mateřských škol a významu předškolního vzdělávání pro jejich děti.
Intervence k zajištění činnosti	Jednání s: • vedením města • odborem školství • odborem sociálních věcí • vedením mateřských škol • lokálními NNO
Zahájení činnosti	Leden 2016
Harmonogram	• dohodnout spolupráci všech výše zmíněných aktérů – 1/2016 • vytvořit informační leták – 1/2016 • domluvit lokality, které budou do akce zahrnuty – 1/2016 • intenzivní informování rodin – 2–3/2016
Za činnost zodpovídá/ zajišťuje	Vedoucí odboru školství

Na činnosti spolupracuje	Odbor sociálních věcí, lokální NNO, mateřské školy.
Předpokládaný rozpočet na činnost	Opatření nevyžaduje žádnou významnou finanční podporu.
Předpokládaná rizika	Neztotožnění se s opatřením ze strany odboru sociálních věcí, mateřských škol, NNO, nezájem rodičů.
Způsoby hodnocení kvality/efektivity	Zřizovatel může vyhodnotit úspěšnost této aktivity při konzultaci s vedením mateřských škol, dále při aktualizaci odborného odhadu počtu dětí nezapojených do předškolního vzdělávání v Chomutově.

Asistence rodičům při zápisech do mateřských škol

Cíl činnosti	Podpořit rodiče v jejich rozhodnutí zajistit svému dítěti předškolní vzdělání formou doprovodu k zápisu v případě, kdy je zjevné, že rodič tuto asistenci žádá a zvýší se jí pravděpodobnost zápisu a docházky dítěte do mateřské školy.
Kroky k naplnění cíle	• Na setkání pracovníků NNO a odboru sociálních věcí domluvit možnost spolupráce na tomto opatření. • Nabídnout doprovod k zápisu v rámci sociální práce s rodinou. • Realizovat dle potřeby klientů a možností sociálních pracovníků/ pracovník doprovodu k zápisům do MŠ.
Intervence k zajištění činnosti	Jednání s: • lokálními NNO, které provozují SAS a terénní programy • odborem sociálních věcí
Zahájení činnosti	Leden 2016
Harmonogram	• setkání pracovníků NNO a odboru sociálních věcí – 1/2016 • nabídka doprovodů v rodinách – 2/2016 • realizace doprovodů k zápisům – 3/2016
Za činnost zodpovídá/ zajišťuje	Vedoucí odboru sociálních věcí
Na činnosti spolupracuje	Lokální NNO, mateřské školy, odbor školství

Předpokládaný rozpočet na činnost	Opatření nevyžaduje žádnou významnou finanční podporu.
Předpokládaná rizika	Neztotožnění se s opatřením ze strany odboru sociálních věcí, mateřských škol, NNO, nezájem rodičů.
Způsoby hodnocení kvality/efektivity	Zřizovatel může vyhodnotit úspěšnost této aktivity při konzultaci s vedením mateřských škol, dále při aktualizaci odborného odhadu počtu dětí nezapojených do předškolního vzdělávání v Chomutově.

Adaptační aktivity v mateřských školách**Cíl činnosti**

Pomoci méně motivovaným rodičům vnímat předškolní vzdělávání jako důležitý mezník v životě jejich dětí, přispět k odstranění možných bariér, které se mohou objevit z nejrůznějších důvodů jak na straně rodičů, tak na straně pedagogů, najít prostor pro nalezení vzájemné důvěry vedoucí k zapojení většího počtu dětí z Chomutova do předškolního vzdělávání zejména v podobě docházky do mateřských škol.

Kroky k naplnění cíle

- Projednat navrhované opatření s odborem školství, vedením mateřských škol, NNO, prodiskutovat možnosti adaptačních aktivit v Chomutově.
- Na základě spolupráce NNO (se službami typu terénní programy a sociálně aktivizační služby) a mateřských škol zavádět/rozvíjet na mateřských školách tzv. adaptační aktivity (např. adaptační dny dětí ohrožených budoucím školním neúspěchem, tj. zejména dětí předškolního věku nenavštěvujících předškolní zařízení, dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí apod., v mateřských školách např. po vzoru spolupráce klubu předškolního vzdělávání Člověk v tísni, o. p. s., a součástí MŠ Prokopova, motivace rodičů k účasti na dnech otevřených dveří v mateřských školách apod.).

Intervence k zajištění činnosti

Jednání s:

- odborem sociálních věcí
- odborem školství
- vedením mateřských škol
- NNO

Zahájení činnosti

Leden 2016

Harmonogram	• jednání se zástupci odboru školství, odboru sociálních věcí, NNO, MŠ o možnostech adaptačních aktivit – 1/2016 • nastavit spolupráci mezi NNO a mateřskými školami s cílem rozšířit adaptační dny pro děti ohrožené budoucím školním neúspěchem – 2/2016 • prostřednictvím TP a SAS místních NNO a terénních pracovníků města Chomutova motivovat rodiny s dětmi předškolního věku k účasti na adaptačních aktivitách mateřských škol a docházce do mateřských škol – 3/2016
Za činnost zodpovídá/zajišťuje	Odbor školství a odbor sociálních věcí
Na činnosti spolupracuje	NNO, mateřské školy
Předpokládaný rozpočet na činnost	Navrhované opatření nevyžaduje výraznou finanční podporu.
Předpokládaná rizika	Neztotožnění vedení města či mateřských škol s navrhovaným opatřením, nedostatečná kapacita TP a SAS v místních NNO k účasti na tomto opatření, nezájem ze strany rodičů.
Způsoby hodnocení kvality/efektivity	Smysluplnost opatření mohou vyhodnotit zúčastnění aktéři po roce od zavedení na setkání pracovní skupiny Vzdělanost Chomutovského partnerství.

Podpora dětí s odkladem školní docházky

Cíl činnosti

Město Chomutov má přehled o počtu dětí s odkladem školní docházky a se získanými daty pracuje ve prospěch těchto dětí s cílem snižovat riziko jejich budoucího školního neúspěchu. Důraz je kladen na docházku dětí s odkladem do předškolního zařízení (s ohledem na důvod odkladu školní docházky) jako prevenci opakovaného selhání dítěte u zápisu do základní školy. Ve městě funguje systémová podpora dětí s odkladem školní docházky vycházející zejména ze spolupráce odboru školství, odboru sociálních věcí, PPP, NNO, mateřských a základních škol.

Kroky k naplnění cíle

- Projednat opatření s vedením města, odborem školství a odborem sociálních věcí.
- Zorganizovat setkání zástupců odboru školství, odboru sociálních věcí, PPP, NNO, základních a mateřských škol a společně projednat, co se již pro „odkladové“ děti ve městě dělá, formou brainstormingu dojít k možnostem další podpory, vymezit si hranici motivace/represe vůči rodinám těchto dětí v případě nespolupráce tak, aby opatření nebylo kontraproduktivní a v neprospěch zmíněných dětí.
- Posílit spolupráci pedagogicko psychologické poradny s odborem sociálních věcí, odborem školství a dalšími významnými aktéry na poli vzdělávání ve městě.
- Podporovat rozvoj komunikace mezi odbory města, NNO, PPP, školami a rodiči dětí s odkladem školní docházky.

Intervence k zajištění činnosti

Jednání s:

- PPP,
- odborem sociálních věcí,
- odborem školství,
- vedením mateřských škol

Zahájení činnosti

Únor 2016

Harmonogram	Seznámit s opatřením odbor školství a odbor sociálních věcí – 12/2015. Zorganizovat setkání zástupců odboru školství, odboru sociálních věcí, NNO, PPP, mateřských a základních škol – 1/2016. Aplikovat výstupy jednání vedoucích k podpoře dětí s odkladem školní docházky v praxi – 2/2016.
Za činnost zodpovídá/ zajišťuje	Odbor sociálních věcí a odbor školství.
Na činnosti spolupracuje	PPP, mateřské školy, NNO
Předpokládaný rozpočet na činnost	Opatření nevyžaduje žádnou výraznou finanční podporu.
Předpokládaná rizika	Nepodaří se motivovat rodiče k zápisu dětí do předškolního zařízení, opatření nebude mít podporu všech významných subjektů (zejména odboru školství, odboru sociálních věcí, PPP a mateřských škol).
Způsoby hodnocení kvality/ efektivity	Odbor sociálních věcí, odbor školství a ostatní zúčastnění aktéři mohou po roce od zavedení opatření vyhodnotit, jak se podařilo nastavit systémovou podporu dětí s odkladem školní docházky a na společném setkání zaktualizovat a doplnit možnosti další spolupráce v této oblasti.

Dodatečné vzdělávací příležitosti

Situace v předškolním vzdělávání dětí ohrožených školním neúspěchem není v Chomutově ještě zcela vyřešena. Kapacita mateřských škol zřizovaných městem je sice dostatečná, přesto dle odborného odhadu bylo v listopadu 2013 ve městě přibližně 300 dětí (ve věku 3–6 let) s trvalým pobytem v Chomutově nezařazených do žádné formy předškolního vzdělávání. Příčiny jsou různé a je zapotřebí využívat také alternativních zařízení a možností, které mohou dětem nabídnout předškolní příprava, vzdělávání potřebné pro úspěšný start školní docházky a možnost pracovat i s nemotivovanými rodiči tam, kde je to zapotřebí. Tato karta shrnuje informace o dodatečných možnostech vzdělávání a nastiňuje způsob, jak s těmito možnostmi pracovat.

Výchozí stav

V Chomutově v současné době fungují následující zařízení, která kromě mateřských škol poskytují v různém rozsahu a podobě předškolní přípravu dětí:

- 3 přípravné třídy při ZŠ a MŠ 17. listopadu
- 1 přípravná třída při ZŠ Zahradní
- 1 přípravná třída při ZŠ Písečná
- klub předškolního vzdělávání Džanel – Člověk v tísní, o. p. s.

Dále ve městě existují zařízení zaměřující svou pozornost na volnočasové aktivity pro předškolní děti, které jsou však cílené i na rozvoj jemné motoriky, řeči, kreativního a estetického cítění apod., mezi ně patří např.:

- Rodinné centrum Kolibřík
- Středisko volného času Domeček
- Základní umělecká škola T. G. Masaryka

Tyto aktivity jsou však zpoplatněné.

Cílový stav

V Chomutově existují alternativní zařízení nabízející předškolní vzdělávání dětem, které nenavštěvují mateřskou školu. Možnosti dodatečného předškolního vzdělávání jsou dobře známy relevantním aktérům (pedagogové/ředitelé MŠ a ZŠ, pracovníci PPP, OSPOD), kteří je dále šíří zejména směrem k rodičům.

Akce pro zavedení

- Vytvořit/zaktualizovat přehled dalších možností předškolního vzdělávání v případě, že dítě z nějakého důvodu nenavštěvuje mateřskou školu. Jedná se zejména o informace typu: kapacita, obsazenost, čekací listiny, finanční nákladnost apod.
- Podpora přenosu informací odborným pracovníkům (pedagogové, zaměstnanci odboru sociálních věcí a odboru školství, PPP, SVP apod.) a rodičům dětí předškolního věku.
- Rozšíření nabídky alternativních předškolních vzdělávacích příležitostí v případě nedostatečné kapacity stávajících zařízení.

Harmonogram

- Zajistit/zaktualizovat monitoring zařízení poskytujících kromě mateřských škol v Chomutově předškolní vzdělávání či volnočasové aktivity pro děti předškolního věku – 5/2015.
- Předat informace o stávajících zařízeních odborníkům (pedagogům, zaměstnancům PPP, SVP, odboru sociálních věcí, odboru školství, NNO atd.) s cílem šířit je směrem k rodičům dětí předškolního věku nezařazených do žádné formy předškolního vzdělávání – 9/2015.
- Zvážit v případě nedostatečné kapacity rozšíření nabídky např. formou přípravné třídy či otevření dalšího předškolního klubu.

Monitoring zařízení

Cíle činnosti	Cílem je mít přehled o počtu, druhu a kapacitě zařízení poskytujících v Chomutově kromě mateřských škol předškolní vzdělávání či volnočasové aktivity pro děti předškolního věku.
Kroky k naplnění cíle	Odbor školství osloví zařízení, která zatím informace o své kapacitě a naplněnosti nezasílají, vznikne tak jednoduchá databáze zařízení nabízejících v Chomutově předškolní vzdělávání mimo mateřských škol a zařízení s volnočasovými aktivitami pro děti předškolního věku. Tyto informace se budou aktualizovat v časové periodě, kterou si odbor školství se zařízeními domluví.
Intervence k zajištění činnosti	- Seznámit odbor školství s navrhovaným opatřením. - Dohledání všech zařízení, která do monitoringu spadají a jejich oslovení v případě, že informace již odboru nezasílají.
Zahájení činnosti	Červen 2015
Harmonogram	- Seznámit odbor školství s opatřením – 4/2015 - Určit časovou periodu zasílání informací – 5/2015 - Dohledat zařízení a požádat je o zasílání informací – 6/2015
Za činnost zodpovídá	Odbor školství
Na činnosti spolupracuje	Zařízení poskytující předškolní vzdělávání mimo mateřských škol a zařízení nabízející volnočasové aktivity pro děti předškolního věku.
Předpokládaný rozpočet na činnost	Opatření nevyžaduje výraznou finanční podporu.

Předpokládaná rizika

Neochota zařízení poskytujících předškolní vzdělávání a volnočasové aktivity pro děti předškolního věku spolupracovat.

Způsoby hodnocení

Ověřením bude existence pravidelně aktualizované databáze zařízení zabývajících se v Chomutově předškolním vzděláváním či volnočasovými aktivitami pro předškolní děti.

Distribuce informací o dalších možnostech předškolního vzdělávacího a volnočasových aktivitách pro děti předškolního věku

Cíle činnosti	Cílem je zajistit alespoň minimální předškolní přípravu pro děti ohrožené školním neúspěchem, které z nějakého důvodu nenavštěvují mateřskou školu. Prioritou vždy zůstává snaha motivovat rodiče, aby své děti přihlásili do mateřské školy a také do ní své děti posílali, pokud to však v danou chvíli není z nějakého důvodu možné, je důležité, aby byli informováni i o dalších alternativách.
Kroky k naplnění cíle	• Informace získané při monitoringu předá odbor školství např. formou společného mailing listu dalším adekvátním odborníkům (odbor sociálních věcí, PPP, SVP atd.). • Informovaní odborníci předávají při výkonu své práce informace rodičům.
Intervence k zajištění činnosti	• Seznámit odbor školství s navrhovaným opatřením. • Informovat o této možnosti PPP, SVP, odbor sociálních věcí, dětské lékaře, poradny atd.
Zahájení činnosti	Červen 2015
Harmonogram	• založit mailing list – červen 2015 • odeslání prvního monitoringu lokálním odborníkům – září 2015
Za činnost zodpovídá	Odbor školství
Na činnosti spolupracuje	PPP, SVP, odbor sociálních věcí a další významní aktéři
Předpokládaný rozpočet na činnost	Opatření nevyžaduje významnou finanční podporu.

Předpokládaná rizika

Nedostatek zařízení nabízejících dodatečné možnosti předškolního vzdělávání, nedostatečná informovanost o jejich existenci a kapacitě, nedostatečná kvalita přípravy dětí v zařízeních nabízejících alternativní předškolní vzdělávání, pracovníci PPP, OSPOD, MŠ, ZŠ apod. s možnostmi dodatečného vzdělávání nepracují (neinformují o nich rodiče).

Způsoby hodnocení kvality/efektivity

Monitorování počtu dětí, které dodatečných vzdělávacích možností využívají.

Přípravná třída v centru města

Cíle činnosti	Na základě šetření v sociálně ohrožených lokalitách v okolí centra města (zejména v stávajících i nově vznikajících ubytovnách) zvážit otevření přípravné třídy při základní škole Na Příkopech.
Kroky k naplnění cíle	• Jednat s odborem školství, s ředitelem ZŠ Na Příkopech, PPP. • Provést šetření v lokalitách poblíž centra města s cílem vytvořit odhad počtu dětí, které by splňovaly podmínky nástupu do přípravné třídy. • Jednat s rodiči o významu předškolního vzdělávání, a jejich případném zájmu zapsat dítě do přípravné třídy, vysvětlení všech náležitostí, které jsou k tomu potřeba. • Zažádat o schválení přípravné třídy při ZŠ Na Příkopech.
Intervence k zajištění činnosti	Jednání s: • odborem školství, • vedením ZŠ Na Příkopech • vedením PPP Chomutov • rodiči
Zahájení činnosti	Leden 2016
Harmonogram	• Seznámit s návrhem odbor školství – 10/2015. • Jednat o záměru s vedením ZŠ Na Příkopech – 11/2015. • Provést šetření v lokalitách – 2/2016. • Zažádat o zřízení přípravné třídy – 3/2016. • Otevřít přípravnou třídu při ZŠ Na Příkopech – 9/2016.
Za činnost zodpovídá	Odbor školství
Na činnosti spolupracuje	ZŠ Na Příkopech, PPP Chomutov, lokální NNO

Předpokládaný rozpočet na činnost	Náklady spojené s otevřením přípravné třídy.
Předpokládaná rizika	Nesouhlas na straně ZŠ Na Příkopech, nezájem rodičů.
Způsoby hodnocení kvality/ efektivity	Smysluplnost přípravné třídy na základní škole v centru města vyhodnotí ZŠ Na Příkopech po roce fungování přípravné třídy.

Fundraising a projektové poradenství

V příštím programovacím období (2014–2020) budou příležitosti pro získání financí na dodatečné vzdělávací podpory jak na úrovni měst, tak vzdělávacího systému jako celku. Operační program Věda, výzkum, vzdělávání (OP VVV) má jako jednu ze svých tří prioritních os rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání. V rámci této prioritní osy je plánováno podporovat například tvorbu místních plánů pro rozvoj vzdělávání, investovat do vzdělávání pedagogických pracovníků, zejména v oblasti přístupu k dětem a žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, plánována je i podpora různých vyrovnávacích a podpůrných opatření (např. asistentů pedagoga), zřizování školních poraden či pozic, které dosud školám chybějí (sociální pedagog, školní psycholog), realizace programů prevence školní neúspěšnosti a prevence předčasného opouštění vzdělávacího procesu.

Program klade důraz i na rozvoj a zvyšování kvality předškolního vzdělávání a to jak plánovanou podporou stávajících předškolních zařízení (mateřských školek), tak podporou nízkoprahových předškolních center, na spolupráci škol a rodičů, spolupráci vzdělávacích zařízení a subjektů poskytujících sociální služby.

Pokud budou města a obce na tyto příležitosti dostatečně připraveny, zejména s ohledem na kapacity svých pracovníků, kteří se budou věnovat činnosti v oblasti získávání a administrace prostředků z evropských fondů a podporu škol v této oblasti, mohou získat pro své malé obyvatele zajímavé vzdělávací příležitosti. Námi navrhovaná opatření řeší právě kapacity a předběžnou přípravu na tyto nové finanční příležitosti.

V současné době jsou právě v řadě měst tyto kapacity nedostatečné, školy jako takové od svých zřizovatelů podporu v tomto směru nedostávají a v případě, že se rozhodnou získat a využít finanční podporu z evropských fondů, potýkají se často také právě s nedostatečnou personální kapacitou, s náročnou administrativou projektů.

Výchozí stav

- V současné době je v Chomutově řešena oblast fundraisingu především prostřednictvím úseku dotací a strategie rozvoje města, který spadá pod kancelář primátora. Stabilní tým tohoto úseku tvoří 5 projektových manažerek (1 z nich je zároveň vedoucí úseku), 1 finanční manažerka a 1 asistentka.
- Momentálně disponuje projektovou a finanční manažerkou i odbor sociálních věcí (manažerka má na starost Podporu standardizace OSPOD v Chomutově) a organizační složka města – sociální centrum Kamínek, kde se funkce kumulovala s pozicí manažerky komunitního plánování.
- Odbor školství nemá svého projektového manažera, vychází ze spolupráce s úsekem dotací a strategie rozvoje města.

Potřeby

- Posílit kapacity zřizovatele při fundraisingu škol a školských zařízení.
- Podpořit školy a školská zařízení při účasti v projektech.
- Zajistit zásobník projektů a aktuální analýzu potřeb škol a školských zařízení.

Cílový stav

- V Chomutově existuje na odboru školství a na odboru sociálních věcí dostatečná odborná personální kapacita zaměřená na fundraising zejména „měkkých projektů“ pro oblast vzdělávání, koordinaci a podporu při vyhledávání, případně realizaci projektových výzev. Určený odborník poskytuje poradenství a podporu školám a školským zařízením při účasti zejména v „měkkých projektech“, zjišťuje jejich potřeby, vytváří projektový plán pro školy a školská zařízení na území města Chomutova.
- Základní i mateřské školy prohlubují své znalosti a zkušenosti při získávání finančních zdrojů z velkých operačních programů, vědí, jak tyto projekty řídit a administrovat a mají k tomu určené projektové týmy.

Akce pro zavedení

- Otevření diskuse s vedením města nad možností rozšíření pozic projektových manažerů v Chomutově. V současné době je většina projektů řešena z úseku dotací a strategie rozvoje města, jejíž zaměstnanci jsou plně pracovní vytížení. Tématem jednání je možnost zřízení nové pozice/pozic projektového manažera pro odbor školství a odbor sociálních věcí, alespoň zastoupením 1 úvazku pro oba odbory zároveň.
- Zpracování analýzy zaměřené na zmapování zkušeností škol s přípravou a realizací projektů, jejich potřeb v této oblasti.
- Na základě analýzy vytvořit zásobník projektů pro školy a školská zařízení.

Harmonogram

- existence fundraisera pro odbor školství a odbor sociálních věcí – 9/2015
- sepsat plán/rámec/zásobník projektů a mapu priorit – 11/2015
- vytvořit fundraisingový kalendář pro školy a další instituce a průběžně jej aktualizovat – 12/2015
- vzdělávání pro vedení škol i jednotlivé pedagogy v oblasti fundraisingu, představení projektových výzev a možností, sdílení dobrých praxí škol – 1/2016

Projektové poradenství pro mateřské a základní školy a další instituce v Chomutově

Cíle činnosti

Hlavním cílem je posílení role zřizovatele při fundraisingu škol, školských zařízení a dalších institucí.

Dílčím cílem může být vytvoření školních projektových týmů a prohloubení znalostí a zkušeností pracovníků škol při získávání finančních zdrojů z velkých operačních programů včetně sdílení dobrých praxí jednotlivých škol.

Kroky k naplnění cíle

- Vytvořit fundraisingový kalendář pro školy a další instituce.
- Podpořit vzdělávání v oblasti fundraisingu pro vedení základních, mateřských škol, školských zařízení, případně dalších instituce.
- Posílit stávající/podpořit vznik nových projektových týmů na školách.
- Zajistit dostatečné odborné a personální kapacity pro odbor školství a odbor sociálních věcí, jež se budou věnovat fundraisingu měkkých projektů, tato osoba může strukturálně spadat buď pod úsek dotací a strategie rozvoje města či pod odbor sociálních věcí a odbor školství.

Intervence k zajištění činnosti

Jednání s:

- vedením města
- úsekem dotací a strategie rozvoje města
- odborem školství a odborem sociálních věcí
- vedením základních a mateřských škol

Zahájení činnosti

Říjen 2015

Harmonogram	• Představit opatření vedení města, úseku dotací a strategie rozvoje města, odboru sociálních věcí, odboru školství – 9/2015. • Určit osobu odpovědnou za zásobník projektů, mapu priorit a fundraisingový kalendář pro školy do doby, než bude zřízena pozice fundraisera pro odbor školství/odbor sociálních věcí – 9/2015. • Sepsat plán/rámec/zásobník projektů a mapu priorit – 11/2015. • Vytvořit fundraisingový kalendář pro školy – 11/2015. • Vzdělávání pro vedení škol i jednotlivé pedagogy v oblasti fundraisingu, představení projektových výzev a možností, sdílení dobrých praxí škol – 1/2016.
Za činnost zodpovídá	Úsek dotací a strategie rozvoje města.
Na činnosti spolupracuje	Odbor sociálních věcí, odbor školství, mateřské školy, základní školy, NNO.
Předpokládaný rozpočet na činnost	Mzda projektového manažera.
Předpokládaná rizika	Nedostatek financí na zřízení pozice, vyskytne se problém s personálním obsazením pozice.
Způsoby hodnocení	• navýšení počtu podaných a realizovaných projektových žádostí • pravidelné mapování potřeb základních a mateřských škol • rozšíření nabídky v oblasti vzdělávání v Chomutově

Člověk v tísni, o. p. s.
www.clovekvtisni.cz

Cheiron T, o. p. s.
www.cheiront.cz

Diakonie Českobratrské církve evangelické,
 středisko Vsetín
www.diakonievsetin.cz

OBLASTNÍ CHARITA
 JIHLAVA

Diecézní charita Brno –
 Oblastní charita Jihlava
www.jihlava.charita.cz

SPOLEČNOST
 tady a teď
 Společnost Tady a teď, o. p. s.
www.tadyated.org

IQ Roma servis, o. s.
www.iqrs.cz

Amalthea, o. s.
www.amalthea.pardubice.cz

Občanské sdružení Salinger
www.salinger.cz

Sdružení sociálních asistentů Ostrava, o. s.
www.socialniasistence.cz

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt CZ.1.07/1.2.00/43.0007 „Pojďte do školky!“ je spolufinancován
Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.